Lietas arhīva Nr. CA-1341-18/25
ECLI:LV:RAT:2018:0524.C30625416.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2018.gada 24.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese-referente L.Volberga
tiesnese M.Bebriša
tiesnesis J.Freimanis
rakstveida procesā, nerīkojot tiesas sēdi, Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja
vienkāršotās procedūras lietu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu sakarā ar SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 28.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Prasītāja – SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" 2016.gada 22.jūnijā (ar precizējumiem 2017.gada 16.oktobrī, l.l.78) Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēlusi maza apmēra prasību pret atbildētāju /pers. A/ par dzīvojamās mājas uzturēšanas, apsaimniekošanas maksas un saņemto pakalpojumu parāda piedziņu, kurā, pamatojoties uz Dzīvokļa īpašuma likuma 10.pantu, Civillikuma 1402., 1587., 1651., 1652.panta trešo daļu, 1662., 1779., 1828.pantu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai:

1) parādu par dzīvojamās mājas uzturēšanu, apsaimniekošanu un saņemtajiem pakalpojumiem /adrese A/, kas izveidojies par laika periodu no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam EUR 627,83 apmērā un likumiskos procentus par laika periodu no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 30.maijam EUR 21,25 apmērā;

2) valsts nodevu EUR 97,36, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70 un EUR 1,71 (sludinājuma teksta izsniegšana) un EUR 14,23 (sludinājuma teksta ievietošana);

3) noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6% gadā no prasības pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasībā un tās precizējumos norādīts, ka daudzdzīvokļu māja /adrese/ saskaņā ar 2003.gada 14.februāra nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgumu Nr.Di-03-77-lī bija nodota Rīgas pašvaldības uzņēmuma bezpeļņas organizācijas namu pārvaldes "Jugla" pārvaldīšanā. 2004.gada 1.novembrī, pamatojoties uz Rīgas domes 2004.gada 19.oktobra lēmumu Nr.3549 Rīgas pašvaldības uzņēmums bezpeļņas organizācija namu pārvalde "Jugla" tika reorganizēta un reģistrēta Latvijas Republikas komercreģistrā par Rīgas pašvaldības SIA "Juglas nami". Ar 2010.gada 29.decembri Rīgas pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Juglas nami" tika reorganizēta un reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistrā par SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" un ir reorganizētā uzņēmuma tiesību un saistību pārņēmējs.

Atbildētājam, pamatojoties uz 2009.gada 25.novembra pirkuma līgumu, piederēja īpašuma tiesības uz dzīvokli /adrese A/, par ko īpašuma tiesības nostiprinātas Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatā 2009.gada 26.novembrī.

Saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta prasībām, atbildētāja pienākums ir piedalīties dzīvojamās mājas pārvaldīšanā, segt tā izdevumus, norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa lietošanu, neatkarīgi no tā, vai ir noslēgts dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums. No minētā arī secināms, ka Dzīvokļa īpašuma likums 10.pants paredz ne tikai līgumisko, bet arī deliktatbildību (ārpuslīgumisko atbildību), nosakot dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu atlīdzību neatkarīgi no līguma noslēgšanas. Saistība starp atbildētāju un prasītāju saskaņā ar Civillikuma 1402.pantu rodas no likuma.

Rēķini atbildētājam tika izsniegti pastāvīgi, nekādi šķēršļi lietot savā īpašumā esošo dzīvokli nav likti, tomēr maksājumi netiek veikti savlaicīgi un pilnā apmērā.

Pamatparāds par dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu un saņemtajiem pakalpojumiem par dzīvokli atbildētājam izveidojies par laika posmu no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam un ir EUR 627,83. Likumiskie procenti aprēķināti par laika posmu no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 30.maijam un ir EUR 21,25.

Atbildētājs – /pers. A/ paskaidrojumus par celto prasību tiesai nav sniedzis.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 28.decembra spriedumu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" celtā prasība noraidīta.

Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1.pantu un konstatējusi, ka saskaņā ar lietas materiālos esošo izdruku no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/, atbildētājam laika periodā no 2009.gada 26.novembra līdz 2012.gada 31.maijam, bija reģistrētas īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu /adrese A/.

Spriedumā norādīts, ka no 2003.gada 14.februāra Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līguma izriet, ka daudzdzīvokļu māja /adrese/, tika nodota Rīgas pašvaldības uzņēmuma bezpeļņas organizācijas namu pārvaldes "Jugla" apsaimniekošanā, kas 2004.gada 19.oktobrī tika reorganizēta un Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta kā Rīgas pašvaldības SIA "Juglas nami". Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra 2015.gada 30.decembra izziņā Nr.7-3- 237591 norādīto, SIA "Juglas nami" 2010.gada 29.decembrī tika reorganizēta, apvienojoties ar citām komercsabiedrībām un Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta kā SIA „Rīgas namu pārvaldnieks".

Atbildētājs nebija noslēdzis ar prasītāju dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu.

Tiesa atzinusi, ka saskaņā Dzīvokļa īpašuma likuma 10.pantā noteikto (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2017.gada 1.janvārim), atbildētājam, kā nekustamā īpašuma /adrese A/, tiesiskajam valdītājam strīdus periodā bija pienākums segt dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumus, un veikt maksu par komunālajiem pakalpojumiem, neatkarīgi no tā, vai starp apsaimniekotāju un dzīvokļa īpašnieku bija noslēgts attiecīgs līgums vai nē.

No prasības pieteikuma un lietas materiāliem pievienotā parāda aprēķina tiesa konstatējusi, ka prasītāja par atbildētājam sniegtajiem

pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa /adrese A/, lietošanu, ir aprēķinājusi pamatparādu un likumiskos procentus par laika periodu no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam.

Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1896.pantu, Komerclikuma 406.pantu un tiesību doktrīnā norādīto, ka noilguma institūts civiltiesībās veidots ar mērķi novērst nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību tad, ja kāda persona ilgstoši neīsteno tiesības vai neprasa novērst iespējamo strīdu par tām. [...] Nebūtu saprātīgi pieļaut, ka iespējamais parādnieks uz mūžīgiem laikiem atrodas zem parāda atprasīšanas vai vismaz tiesāšanās Damokla zobena un nevar plānot savu darbību, izslēdzot šādus draudus. Gadījumos, kad kāds no saistības dalībniekiem uzskata, ka viņa tiesības ir aizskartas, viņam ir tiesības celt prasību tiesā par tiesību atzīšanu vai aizskāruma seku novēršanu (lietas atdošanu, zaudējumu atlīdzību, līgumsoda samaksu). Ja lietas izskatīšanas gaitā tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tā savā spriedumā norāda uz prasības noilgumu. [...] To, vai iestājies noilgums, tiesa vērtē, tikai lietu izskatot pēc būtības, kurā pārbauda arī jautājumus par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu (sk. *Torgāns K., Saistību tiesības, I daļa. Mācību grāmata. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 276., 278 lpp.*).

Tiesa atsaukusies uz Komerclikuma 1.panta pirmo un otro daļu, 3.panta pirmo un otro daļu, 388. un 389.pantu un norādījusi, ka tiesai nav šaubu, ka gan SIA "Juglas nami", gan tā saistību un tiesību pārņēmēja SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", kas veica dzīvojamās mājas /adrese/ pārvaldīšanu un apsaimniekošanu strīdus periodā, ir Latvijas Republikas Komercreģistrā reģistrēta komercsabiedrība un realizē komercdarbību.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa atzinusi, ka prasītāja ir atzīstama par komersantu Komerclikuma izpratnē, līdz ar ko starp prasītāju un atbildētāju pastāvošās tiesiskās attiecības pēc būtības ir komercdarījums un fakts, ka starp atbildētāju un prasītāju nav noslēgts apsaimniekošanas līgums, nemaina šo attiecību komercdarījuma dabu.

Tāpat tiesa atzinusi, ka prasītājas prasījuma tiesības ir vērtējamas atbilstoši Komerclikuma normām, kas nosaka, kādā kārtībā komercdarījuma dalībnieki var aizsargāt savas aizskartās tiesības un ar likumu aizsargātās intereses, tajā skaitā tiesību normas, kas regulē prasības noilgumu.

Spriedumā norādīts, ka saskaņā ar prasības pieteikumā norādīto un lietas materiālos esošo izdruku no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs A/, atbildētājs bija dzīvokļa Nr.4, kas atrodas /adrese/, īpašnieks no 2009.gada 26.novembra līdz 2012.gada 31.maijam.

Tiesa atzinusi, ka prasījuma par ar dzīvokļa īpašuma lietošanu saistīto pakalpojumu apmaksu noilguma termiņš sāka tecēt no 2012.gada 31.maija. Līdz ar to tiesa secinājusi, ka prasītājai savas kreditora tiesības bija jāizlieto līdz 2015.gada 30.maijam, taču prasītāja prasību tiesā iesniedza tikai 2016.gada 22.jūnijā, tas ir vairāk kā gadu pēc tam, kad iestājās prasītājas tiesība prasīt saistības izpildi.

Spriedumā norādīts, ka saskaņā ar Civillikuma 1902., 1905. un 1906.pantu, noilgumu pārtrauc atgādinājums parādniekam, kā arī apstāklis, ja parādnieks noilguma tecējuma laikā kaut kādā kārtā atzīst kreditora prasību. Pārtraucot noilgumu, jau notecējušais laiks vairs nav ieskaitāms un sāk tecēt jauns noilguma termiņš.

Tiesa atsaukusies uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu un konstatējusi, ka prasītājs norāda, ka saistības noilgumu ir pārtraucis, sētniekam nekustamā īpašuma adreses pastkastē ieliekot rēķinus 2013.gada 1.janvārī, 2014.gada 1.janvārī, 2015.gada 1.janvārī un 2016.gada 1.janvārī.

Tiesa atsaukusies uz judikatūrā atzīto, ka kreditora atgādinājums ir darījums Civillikuma 1403.panta izpratnē, jo tas, pārtraucot noilgumu, groza starp kreditoru un parādnieku pastāvošās tiesiskās attiecības. Tādēļ uz šo atgādinājumu attiecināmi vispārīgie noteikumi par gribas izteikumu. Viena līdzēja gribai nav nozīmes, ja tā netiek darīta zināma otram līdzējam. Tādēļ, lai gan atgādinājums formāli ir vienpusējs darījums – to var veikt kreditors viens pats bez parādnieka piekrišanas, tomēr tas groza iepriekš nodibinātās [..] divpusējās tiesiskās attiecības. Līdz ar to, lai šāds atgādinājums varētu grozīt iepriekš pastāvējušās divpusējās tiesiskās attiecības, tas ir jādara zināms parādniekam. Atgādinājumam, lai tas būtu ielasāms Civillikuma 1905.pantā, ir jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam, un tajā jābūt nepārprotami paustai kreditora gribai prasīt konkrētas saistības izpildi (sk. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 4.jūlija spriedumu lietā Nr. SKC 248/2017*).

Spriedumā norādīts, ka nevar uzskatīt, ka prasītāja ar sētnieka starpniecību, ieliekot rēķinus nekustamā īpašuma pastkastē 2013.gada 1.janvārī, 2014.gada 1.janvārī, 2015.gada 1.janvārī, 2016.gada 1.janvārī, individuāli un personiski atbildētājam būtu atgādinājusi par saistību, prasījusi to izpildi, un pārtraukusi noilgumu, līdz ar ko tiesa atzinusi, ka prasītāja nav pierādījusi brīdinājuma izsniegšanas faktu, tādējādi nav pierādījusi noilguma termiņa pārtraukumu.

Bez tam tiesai radās šaubas, vai norādītie rēķini attiecīgajos datumos bija nodoti atbildētājam, ieliekot tos pastkastē, jo visos rēķinos ir atzīme par līgumsoda aprēķinu uz 2017.gada 11.oktobri, kas nav iespējams, ja rēķini sastādīti tajos norādītajos datumos.

Lietā netika iesniegti pierādījumi, kas liecinātu par noilguma pārtraukumu atbilstoši Civillikuma 1905.pantam, līdz ar to tiesa atzinusi, ka prasītāja prasījuma tiesības ir zaudējusi, jo lietā iestājies prasības noilgums.

Tiesa atzinusi, ka noilguma iestāšanās ir atsevišķs saistību izbeigšanās pamats, kas tiesai pārbaudāms neatkarīgi no tā, vai atbildētājs to apstrīd vai nē. Turklāt tiesa ņēmusi vērā, ka izskatāmajā lietā atbildētājs ir atzīstams par patērētāju „Patērētāju tiesību aizsardzības likuma" 1.panta 3.punkta izpratnē, tātad par mazāk aizsargāto pusi.

Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1893., 1910. pantu un Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 21.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-100/2010 norādīto, ka, ja, izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājums par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka prasība ir noraidāma, jo saistība izbeigusies sakarā ar noilgumu un prasījuma tiesību neesamību, kas ir pietiekams, patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai un spriedumā netiek dots vērtējums prasībā norādītajiem apstākļiem un netiek vērtēti citi iesniegtie pierādījumi.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza prasītāja SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", pārsūdzot to pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepamatoti piemērojusi Komerclikumā paredzēto noilguma termiņu prasības celšanai. No 2003.gada 14.februāra nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgumu Nr.Di-03-77-lī, izriet, ka Rīgas domes īpašuma departaments prasītājai devis uzdevumu veikt apsaimniekošanu Rīgas pašvaldības īpašumos. Atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septītajai daļai prasītāja ir uzskatāma par piespiedu apsaimniekotāju.

Apelatore atzīmē, ka, kamēr nav izveidojies dzīvokļu īpašnieku kopums, kas kā subjekts var veikt mājas pārvaldīšanu un saistībā ar to uzstāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām, dzīvokļu īpašnieki paši nepiedalās būtisko jautājumu izlemšanā par mājas pārvaldīšanu. Būtībā dzīvokļu īpašnieki ir personas, kas gūst labumu no tā, ka pašvaldība (ar tās uzdevumu pildoša mājas pārvaldītāja palīdzību) pilda tai no likuma izrietošo pienākumu.

Prasītāja uzsver, ka tiesa neievēroja vienlīdzības principu attiecībā uz trešajām personām - citiem atbildētāja mājas kopīpašniekiem, kuriem kā dzīvojamas mājas kopīpašniekiem pastāv vienlīdzīgi noteikumi attiecībās ar apsaimniekotāju.

Tiesa pamatojusies uz likuma „Komerclikums" D daļas noteikumiem par komercdarījumiem, atzīstot, ka uz pušu strīdus saistību kā lex spealis piemērojams Komerclikums, jo pušu saistība, Komerclikumā D daļas 388.panta izpratnē, ir komercdarījums, savukārt saskaņā ar Komerclikumā D daļas 406.pantu, no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš, taču tiesa spriedumā nav novērtējusi citus iesniegtos pierādījumus, tādejādi nav noskaidrojusi visus apstākļus, kuriem ir nozīme lietā.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaukusies uz Civilprocesa likuma 190.panta pirmo daļu un norādījusi, ka tiesa materiālo tiesību normas piemēroja nepareizi.

Prasītāja atsaukusies uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septītajā daļā ir noteikto un norādījusi, ka Dzīvojamās mājas /adrese A/ (bijusi /adrese A/) privatizācijas uzsākšanas brīdī īpašuma tiesības bija nostiprinātas Rīgas pašvaldībai, kura pārvaldīja dzīvojamo māju, ievērojot minētā likuma 50.panta septītajā daļā noteikto.

Prasītāja uzsver, ka no lietas materiāliem ir konstatējams, ka prasītājas 100% kapitāla daļas pieder Rīgas pašvaldībai, kura izveidota ar likumu noteikto Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju pārvaldīšanas funkciju īstenošanai un dzīvojamo māju pārvaldīšanas pienākumu pildīšanai.

Atbilstoši Publiskās personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1.pantam, prasītāja ir pašvaldības kapitālsabiedrība, kuras mērķis definēts minētā likuma 2.pantā, proti, ka "Šā likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla dalu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu."

Apsaimniekojot un pārvaldot dzīvojamo māju /adrese/, prasītāja īsteno šīs dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pienākumu, kas ar likumu uzlikts Rīgas pašvaldībai un likumiska pienākuma pildīšana nav uzskatāma par komercdarījumu Komerclikumā 388.panta izpratnē.

Prasītāja atsaukusies uz likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 12.pantu un norādījusi, ka dzīvokļa īpašnieka pienākums norēķināties par apsaimniekošanu un saņemtajiem pakalpojumiem noteikts ar likumu, proti, Civillikuma 1402.pantu. Ņemot vērā, ka puses apsaimniekošanas līgumu nav noslēgušas, prasītāja, pildot likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.pantu septīto daļu uzliktos pienākumus, nav uzskatāma par komercdarījumu Komerclikumā 388.panta izpratnē.

Lieta nav strīda par to, ka dzīvojamās mājas apsaimniekošanas un pārvaldīšanas līgums ar atbildētāju nebija noslēgts, līdz ar ko tiesiskās attiecības starp pusēm regulē minētās likuma "Par dzīvokļa īpašumu" normas.

Tādēļ ir secināms, ka atbildētāja saistība norēķināties par pakalpojumiem, kas saistīti ar viņam piederošā dzīvokļa īpašuma lietošanu, izriet no likuma, nevis no tiesiskā darījuma t.sk. no komercdarījuma.

Prasītāja atzīmē, ka no atbildētāja netika saņemti paskaidrojumi par celto prasību, nekādi iebildumi un nekādas atsauces par noilgumu, līdz ar to pirmās instances tiesa nepareizi pēc savas iniciatīvas vērtējusi apstākļus saistībā ar noilguma iestāšanos.

Tādejādi uzskatāms, ka tiesa ir pārkāpusi lietas izskatīšanas robežas, jo patstāvīgi sāka vērtēt noilguma notecējumu, nav ņēmusi vērā, ka atbildētājs nevienā brīdī nav atsaucies uz noilgumu notecējumu.

Tiesa, motivējot prasības noraidīšanu ar noilguma iestāšanos, nav piešķīrusi juridisku nozīmi tiesību doktrīnā izteiktajam viedoklim tiesu praksē, proti, ka noilguma notecējums jāņem vērā, ja uz to atsaucas atbildētājs. *(A.Lēbers. Par prekluzīviem termiņiem. Tieslietu ministrijas Vēstnesis, 1924, Nr.l un Nr.4,; V.Bukovskis. Civilprocesa mācības grāmata, - Rīga, Autora izdevums, 1933, 745.lpp.; E.Kalniņš, privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005. 301.lpp.; Mg.iur E.Grīvnieks. Civiltiesiskais noilgums. Jurista Vārds. 13.09.2016. Nr.37 (940); Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-2482/2015 (C03020713) 8.punktu, 2016.gada 29.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-245/2016 (C28300413) 9.punktu, 2017.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.SKC-327/2017 (C20114115) 7.5.punktu).*

Prasītāja atsaukusies uz Civilprocesa likuma 192.pantu un norādījusi, ka tiesa ar savu rīcību klaji ir pieļāvusi procesuālo tiesību normas pārkāpumu, jo izskatīja jautājumu, kas nebija ietverts nevienas puses prasījuma robežās. Atbildētājs nelūdza tiesu izskatīt noilguma iestāšanos.

Prasītāja uzskata, ka tiesiskās attiecības starp pusēm regulē arī speciālais likums "Par dzīvokļa īpašumu", tādējādi, pirmās instances tiesas secinājums, ka pušu saistība, Komerclikumā D daļas 388.panta izpratnē, ir komercdarījums, nav pamatots. Tiesai nebija pamata piemērot apspriežamai saistībai Komerclikumā D daļas 406.panta noteikumus par trīs gadu noilgumu, kurš piemērojams prasījumiem, kas izriet no komercdarījumiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1895.pantu visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termini, izbeidzas, ja tiesīgā persona tas neizlieto desmit gadu laikā. Līdz ar to uz tiesisko attiecību neattiecas Komerclikumā D daļas 406.pantā noteiktais noilguma termiņš, tai piemērojams Civillikuma 1895.pantā noteiktais noilgums 10 gadi. Prasītāja prasību pret atbildētāju tiesā iesniedza 2016.gada 22.jūnijā. Prasītājas prasījumam pret atbildētāju nav iestājies Civillikuma 1895.pantā noteiktais noilgums.

Tiesa nepareizi piemēroja materiālo tiesību normu - Komerclikumā D daļas 388.,389.,406.pantu, kā arī nenoskaidroja visus lietas apstākļus, kā to prasa Civilprocesa likuma 7.pants, kā arī nepārbaudīja un neizvērtēja vispusīgi, pilnīgi un objektīvi lietā esošos pierādījumus atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta prasībām, kas noveda pie lietas nepareizās izspriešanas.

Ņemot vērā minēto un, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 440.[1]- 440.[4] pantu, prasītāja lūdz tiesu:

1) atzīt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas spriedumu lietā par nepamatotu un izskatīt lietu no jauna;

2) piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai pamatparādu EUR 627,83, likumiskos procentus EUR 21,25, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70 un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus saistībā ar sludinājuma teksta izsniegšanu un ievietošanu EUR 30,17;

3) noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6% gadā no prasības pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Atbildētājs – /pers. A/ paskaidrojumus par apelācijas sūdzību tiesai nav sniedzis.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2018.gada 16.februāra lēmumu ierosināta apelācijas tiesvedība civillietā SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu sakarā ar SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 28.decembra spriedumu (l.l.99), par ko paziņots lietas dalībniekiem, nosakot termiņu paskaidrojumu uz apelācijas sūdzību iesniegšanai (l.l.100). Lieta nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā 2018.gada 24.maijā (l.l.99), par ko paziņots lietas dalībniekiem (l.l.106).

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, rakstveida procesā izvērtējusi prasības pieteikuma un prasītāja apelācijas sūdzības motīvus saistībā ar lietā esošajiem pierādījumiem, atzīst, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma.

Civilprocesa likuma 426.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Ņemot vērā minētās likuma normas nosacījumus un prasītājas apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lieta izskatāma pēc būtības pilnas celtās prasības apjomā.

Tiesas kolēģija pievienojas juridiskajā literatūrā paustajām atziņām, ka pierādīšanas pienākuma sadales pamatā ir princips, ka jāpierāda, pierādījumi jāiesniedz tam, kurš apgalvo, un nevis tam, kurš noliedz. Tādejādi pierādīšanas pienākums vispirms gulstas uz prasītāju, kurš griežas tiesā ar lūgumu aizsargāt aizskartās tiesības. Līdz brīdim, kamēr prasītājs nav pierādījis prasību (savu prasījumu pamatotību), atbildētājam nekas nav jāpierāda, viņš prasību var neatzīt bez jebkādiem pierādījumiem. Prasītājs nevar balstīties uz apsvērumu – savu prasību pierādīt nevaru, tādēļ atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība, un ja viņš to nepierāda, prasība ir jāapmierina. (sk. A.*Līcis. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Tiesu namu aģentūra*)

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Prasība celta par laika periodā no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam saņemto pakalpojumu parāda EUR 627,83 apmērā un likumisko procentu par laika periodu no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 30.maijam EUR 21,25 apmērā piedziņu.

Lietā nepastāv strīds, ka atbildētājam no 2009.gada 26.novembra līdz 2012.gada 31.maijam piederējis dzīvoklis /adrese A/, ko apliecina lietas materiāliem pievienotā zemesgrāmatas nodalījuma izdruka (l.l.19-20).

Saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septīto daļu pašvaldības pienākums ir pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai.

Civillikuma 1402.pants noteic, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

No lietas rakstveida pierādījumiem konstatējams, ka daudzdzīvokļu māja /adrese/ saskaņā ar 2003.gada 14.februāra nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgumu Nr.Di-03-77-lī (l.l. 8-15) nodota Rīgas pašvaldības uzņēmuma bezpeļņas organizācijas namu pārvaldei "Jugla", kas reorganizēta par Rīgas pašvaldības SIA "Juglas nami". Prasītāja ir reorganizētā uzņēmuma Rīgas pašvaldības SIA "Juglas nami" tiesību un saistību pārņēmēja, par ko strīds nepastāv. (l.l. 16-18., 29).

Atbildētājs nebija noslēdzis ar prasītāju dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu.

Atbildētājam, kā dzīvokļa īpašniekam, celtajā prasībā saistības radās pēc likuma „Dzīvokļa īpašuma likums", jo īpašniekam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākumi, kas izriet no minētā likuma 10. un 13.panta (spēkā no 01.01.2011.), no Ministru kabineta noteikumiem Nr.1014 "Kārtība, kādā aprēķināma maksa par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu" un Nr.1013 "Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu".

Prasītāja prasības pamatojumam ir iesniegusi SIA "Juglas nami" sagatavotās arhīva izziņas par pakalpojumiem, piedzenamās summas aprēķinu un kopsavilkumu, sākot no 2011.gada septembra līdz 2012.gada jūlijam (l.l. 21-28).

Prasības precizējumos norādīts, ka pamatparāds par dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu un saņemtajiem pakalpojumiem par dzīvokli atbildētājam izveidojies par laika posmu no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam un ir EUR 627,83. Likumiskie procenti aprēķināti par laika posmu no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 30.maijam un ir EUR 21,25.

Tiesas kolēģija konstatē, ka prasītājai prasības tiesības par parāda piedziņu pret atbildētāju radās 2012.gada 31.maijā, kad atbildētājam beigušās īpašumtiesības uz dzīvokļa īpašumu /adrese A/.

Civillikuma 1893.pantā noteikts, ka saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto likuma noteiktā noilguma termiņā.

Saskaņā ar Komerclikuma 388.pantā doto definīciju komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību. Šā paša likuma 389.pantā teikts, ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasītāja, veicot tai deleģētu uzdevumu, kas izriet no dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas, realizē komercdarbību un līgumiskajās attiecībās darbojas kā komersants Komerclikuma 1.panta pirmās daļas izpratnē.

Arī juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka jebkura saimnieciskā darbība, kuru veic komersants, izmantojot savu firmu, uzskatāma par šā komersanta komercdarbību. Līdz ar to, ja komersants izmantojot savu firmu, ir noslēdzis darījumu, kurš atbilst saimnieciskās darbības pazīmēm, viņš nevar celt ierunu, ka tā nav bijusi viņa komercdarbība. Tikai tad, ja darbība neatbilst saimnieciskās darbības pazīmēm, to var neuzskatīt par komercdarbību, piemēram, dāvinājums. Tādēļ komercsabiedrības gadījumā jebkura tās saimnieciska darbība uzskatāma par komercdarbību (sk. *Strupišs A. Komerclikuma komentāri. A daļa. Komercdarbības vispārīgie noteikumi. Rīga: A.Strupiša juridiskais birojs SIA, 2003, 29.lpp.*).

Pie minētiem apstākļiem tiesas kolēģija atzīst, ka vispirms vērtējamas prasītājas prasījuma tiesības atbilstoši Komerclikuma normām, kas nosaka, kādā kārtībā komercdarījumu dalībnieki var aizsargāt savas aizskartās tiesības un ar likumu aizsargātās intereses, kā arī regulē prasījumu noilgumu.

Civillikuma 1895.pantā noteikts, ka visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

2010.gada 1.janvārī spēkā stājās Komerclikuma D daļa, t.sk., 406.pants, kurā noteikts, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš. Komerclikuma Pārejas noteikumu 15. un 16.punktā noteikts, ka likuma D daļa stājas spēkā 2010.gada 1.janvārī. Ja šā likuma D daļas spēkā stāšanās dienā Civillikumā vai citā likumā noteiktais noilguma termiņš nav notecējis, bet šā likuma D daļa nosaka īsāku noilguma termiņu, piemērojams šā likuma D daļā noteiktais noilguma termiņš, kurš skaitāms no 2010.gada 1.janvāra. Ja pēc šāda aprēķina noilguma termiņš iznāk garāks par līdzšinējo noilguma termiņu, noilguma termiņš izbeidzas tajā dienā, kad tas būtu notecējis saskaņā ar Civillikumu vai citu normatīvo aktu.

Ņemot vērā, ka Komerclikuma noteikumi attiecībā uz komercdarījumiem kā *lex specialis* attiecināmi pret Civillikumā vispārīgi noteikto 10 gadu noilguma termiņu, tad komercdarījumiem piemērojami Komerclikuma noteikumi.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka uz izskatāmo strīdu attiecināms Komerclikumā minētais noilgums – trīs gadi.

Lietā nav strīda, ka prasītāja prasību tiesā cēlusi 2016.gada 22.jūnijā, līdz ar to nav šaubu, ka no parāda izveidošanās brīža līdz prasības celšanai tiesā ir pagājuši vairāk kā trīs gadi, tomēr lietā pārbaudāms, vai ir konstatējams noilguma pārtraukums, ko regulē Civillikuma normas.

Atbilstoši Civillikuma 1896.pantam noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis.

Saskaņā ar Civillikuma 1902.-1906.pantā noteikto, noilgumu pārtrauc prasības celšana tiesā vai šķīrējtiesā, atgādinājums parādniekam par parādsaistībām, kā arī kreditora prasības atzīšana jebkādā veidā no parādnieka puses.

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka atbilstoši Komerclikuma D daļas 406.pantam, ir iestājies prasības celšanas noilguma termiņš, jo lieta nesatur pierādījumus, ka prasītāja agrāk par 2016.gada 22.jūnijā celto prasību - ir vērsusies pie atbildētāja ar atgādinājumu samaksāt parādu vai atbildētājs noilguma tecējuma laikā jebkādā veidā atzinis prasītājas prasību.

Ievērojot minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja nav pierādījusi brīdinājuma izsniegšanas faktu, tādējādi nav pierādījusi noilguma termiņa pārtraukumu un izskatāmajā lietā ir konstatējama noilguma iestāšanās, kas ir pamats prasības noraidīšanai.

Lai arī apelācijas sūdzībā pēc būtības pareizi norādīts, ka, nepastāvot atbildētāja ierunai par noilguma termiņa notecējumu, pirmās instances tiesai nebija pamata to ņemt vērā pēc savas iniciatīvas, apelācijas sūdzībā nav norādīts un tai nav pievienoti dokumenti, kas strīdus situācijā apliecinātu noilguma pārtraukšanu.

Kā atzīts tiesību doktrīnā, jautājumā par patiesības noskaidrošanu tiesa nekādā ziņā nav vienaldzīga skatītāja, kas pasīvi uztver to, ko puses ceļ tai priekšā, un pie tam tādā apgaismojumā, kādu piešķir apstākļiem viena vai otra puse. Gluži otrādi, lai gan pierādījumus iesniedz vai uz tiem atsaucas katra no pusēm, tiesai tomēr jāraugās uz tiem kritiski, jānoskaidro to objektīvā vērtība un jācenšas noskaidrot patiesos, faktiskos apstākļus, kam galarezultātā jānoved pie patiesības (sk. *Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 332.- 333.lpp.*).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai, katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Minētā panta ceturtā daļa noteic, ka gadījumā, ja tiesa atzīst, ka par kādu no faktiem, uz kuriem pamatoti puses prasījumi vai iebildumi, nav iesniegti pierādījumi, 7 tā paziņo par to pusēm un, ja nepieciešams, nosaka termiņu pierādījumu iesniegšanai.

Civillietu tiesas kolēģija secina, ka, lai arī Civilprocesa likumā nostiprināti tādi principi kā sacīkste un dispozitivitāte, atbilstoši kuriem puses pašas izvēlas savu tiesību realizācijas veidus un prasījumu vai iebildumu pierādīšanas līdzekļus, Civilprocesa likuma 93.panta ceturtā daļa dot tiesai tiesības parādīt iniciatīvu apstākļos, kad no lietas materiāliem izriet vajadzība pieprasīt papildus pierādījumus, ņemot vērā patiesības noskaidrošanas nepieciešamību.

No lietas materiāliem redzams, ka, izskatot lietu pirmās instances tiesā, 2017.gada 11.oktobra tiesas sēdē apmierināts prasītājas pārstāves lūgums atlikt lietas izskatīšanu, lai iesniegtu lietā papildus pierādījumus, t.i. pierādījumus, ka atbildētājs ir brīdināts par parādu.

Prasītāja lietā iesniegusi 2013.gada 1.janvāra, 2014.gada 1.janvāra, 2015.gada 1.janvāra un 2016.gada 1.janvāra rēķinus (l.l.73-76).

Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas norādītajam, ka nevar uzskatīt, ka prasītāja ar sētnieka starpniecību, ieliekot rēķinus nekustamā īpašuma pastkastē 2013.gada 1.janvārī, 2014.gada 1.janvārī, 2015.gada 1.janvārī, 2016.gada 1.janvārī (l.l.73-76), individuāli un personiski atbildētājam būtu atgādinājusi par saistību, prasījusi to izpildi, un pārtraukusi noilgumu. Bez tam tiesai rodas šaubas, vai norādītie rēķini attiecīgajos datumos bija nodoti atbildētājam, ieliekot tos pastkastē, jo visos rēķinos ir atzīme par līgumsoda aprēķinu uz 2017.gada 11.oktobri, kas nav iespējams, ja rēķini sastādīti tajos norādītajos datumos.

Bez tam no lietas materiāliem redzams, ka atbildētājs dzīvokļa īpašumu atsavinājis 2012.gada 31.maijā. Līdz ar to tiesas kolēģija apšauba faktu, vai atbildētājs sava bijušā nekustamā īpašumā adresē varēja saņemts prasītāja izrakstītos rēķinus.

Ievērojot minēto, apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi nevar būt par pamatu citāda sprieduma taisīšanai lietā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts akciju sabiedrības „Latvijas Pasts" tarifiem šajā lietā ar tiesas paziņojumu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi (ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi) ir bijuši 7,18 EUR apmērā (l.l.2).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Tā kā no lietas materiāliem izriet, ka prasītājs, ceļot prasību, samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70, bet kopējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi šajā lietā sastāda EUR 7,18, tiesas kolēģija, ņemot vērā Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumus, atzīst, ka iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 2,48 apmērā valsts ienākumos piedzenami no prasītājas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu prasītājai sprieduma labprātīgai izpildei attiecībā uz naudas summu piedziņu nosakāms termiņš – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1], 430., 432., 440.[11], 440.[12] pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a :

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rīgas namu pārvaldnieks" prasību pret /pers. A/ par parāda par dzīvojamās mājas uzturēšanu, apsaimniekošanu un saņemtajiem pakalpojumiem /adrese/, kas izveidojies par laika periodu no 2011.gada 1.septembra līdz 2012.gada 30.maijam EUR 627,83 apmērā un likumiskos procentus par laika periodu no 2011.gada 1.decembra līdz 2012.gada 30.maijam EUR 21,25 apmērā piedziņu.

Piedzīt no SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas numurs 40103362321, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,48 EUR (divi *euro*, 48 *euro* centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami sekojošā kontā: saņēmējs: Tiesu administrācija, konts LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, dati par personu, lietas numurs.

Noteikt SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums nav pārsūdzams un tas stājas spēkā tā sastādīšanas dienā – 2018.gada 24.maijā.

Tiesnese - referente L.Volberga
Tiesnese M.Bebriša
Tiesnesis J.Freimanis